

5.2.2026

Tehyn lausunto eduskunnan Sosiaali- ja terveysvaliokuntaan

Asia: HE 131/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta
<https://www.eduskunta.fi/pdf/HE+131/2025>

Aika ja paikka: Eduskunnan Sosiaali- ja terveysvaliokunnan etäkuuleminen 10.2.2026

Tehy kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto alkoholilain muuttamisesta. Arvioimme esitystä sosiaali- ja terveysalan henkilöstön työolojen, työturvallisuuden, palvelujärjestelmän kantokyvyn, ehkäisevän päihdetyön sekä lapsi- ja perhevaikutusten näkökulmasta. Tehyn keskeinen huoli on, että alkoholin saatavuuden lisääminen kasvattaa päihdehaittoja ja kuormittaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita tilanteessa, jossa järjestelmä on jo valmiiksi vakavasti aliresursoitu. Lakia ei tule hyväksyä ilman konkreettisia täsmennyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön turvallisuuden ja palvelujärjestelmän kestävyuden turvaamiseksi.

Yleiset huomiot esityksestä

Hallituksen esitys laajentaa alkoholin saatavuutta sallimalla alkoholijuomien etämyynnin ja kotiinkuljetuksen sekä kotimaisille että ulkomaisille toimijoille, keventämällä erityisesti digitaalista markkinointisääntelyä ja selkeyttämällä rajat ylittävää verkkokauppaa. Esityksen tavoitteena on sääntelyn ajantasaistaminen ja elinkeinotoiminnan edistäminen, mutta muutokset lisäävät merkittävästi väestön alkoholinkäytön mahdollisuuksia ja kuormittavat sosiaali- ja terveyspalveluja sekä niiden henkilöstöä. Näitä vaikutuksia ei ole arvioitu riittävällä perusteellisuudella.

Vaikutukset sosiaali- ja terveysalan henkilöstöön

Alkoholin saatavuuden lisääntyminen johtaa tutkitusti kulutuksen ja haittojen kasvuun. Tämä lisää kuormitusta koko sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä, mukaan lukien ensihoito, päivystys, kotihoito, lastensuojelu, mielenterveys- ja päihdepalvelut sekä perhetyö. Alkoholin suurkulutus lisääntyy. Suurkulutukseen liittyvät haitat ovat laajoja sekä fyysisellä, psyykkisellä että sosiaalisella tasolla. Haitat kohdistuvat käyttäjän lisäksi hänen läheisiinsä, kuten lapsiin, perheenjäseniin ja työyhteisöihin.

Kasvavat päihdehaitat tulevat lisäämään sosiaali- ja terveydenhuollon jo valmiiksi kuormitettujen ammattilaisten työtaakkaa. Tapaturmat, väkivaltatilanteet, sairauspoissaolot ja pitkäaikaiset terveyshaitat yleistyvät alkoholin saatavuuden kasvaessa. Ehdotettu uudistus ei vähennä terveyseroja, vaan päinvastoin syventää niitä.

Palvelutarve kasvaa järjestelmässä, joka kärsii vakavasta rahoitus- ja henkilöstövajeesta. Tehy korostaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus on varmistettava, jotta palvelujärjestelmä pystyy vastaamaan lisääntyviin tehtäviin.

Vaikutukset ehkäisevään päihdetyöhön ja asiakasturvallisuuteen

Digitaalisen markkinoinnin vapauttaminen lisää todennäköisesti alkoholimarkkinoinnin näkyvyyttä erityisesti nuorille ja muille haavoittuville ryhmille. Tämä vaarantaa ehkäisevän päihdetyön onnistumista ja lisää haitallisen kulutuksen riskiä. Ennen markkinoinnin vapauttamista on varmistettava, että ehkäisevän päihdetyön toimintaedellytykset ja resurssit ovat riittävät.

5.2.2026

Lapsivaikutusten arviointi esityksessä on puutteellinen. Alkoholin saatavuuden kasvu lisää lasten altistumista haitallisille kasvuolosuhteille, perheväkivallan ja turvattomuuden riskiä sekä lastensuojelun tarvetta. Lapsi- ja perhevaikutusten arviointi on sisällytettävä osaksi lain jatkovalmistelua ja toimeenpanoa. Ikärajavalvonta kotiinkuljetuksissa ja etämyynnissä on käytännössä haastavaa, ja vastuut eri toimijoiden välillä on määriteltävä tarkasti.

Toimeenpanon edellytykset

Esitys ei arvioi riittävästi muutosten toimeenpanon taloudellisia ja henkilöstövaikutuksia. Alkoholilain uudistus edellyttää lisäresursseja erityisesti sosiaali- ja terveyshuollon työturvallisuuteen, valvontaan, ehkäisevään päihdetyöhön, päihdepalveluihin ja lastensuojeluun. Ilman näitä lisäresursseja uudistuksen toimeenpano ei ole turvallista eikä vaikuttavaa.

Tehy ry on aikaisemmin ottanut [kantaa rikoslain 16 § muuttamisesta](#), jossa Tehy edellyttää, että hallitus ryhtyy lainsäädäntömuutoksiin, joilla taataan sekä ensihoidolle että muulle sote-alan henkilöstölle virkamiehen väkivaltaista vastustamista vastaava suoja.

Tarvitaan ratkaisuja päihdeongelmien vähentämiseen ja mielenterveyspalveluiden saatavuuteen.

Tehyn esittämät muutokset ja täsmennykset

- Velvoite arvioida alkoholilain muutosten vaikutuksia sosiaali- ja terveysalan henkilöstön kuormitukseen ja työhyvinvointiin
- Selkeä sääntely ikärajavalvonnan ja päihtyneisyyden arvioinnin vastuista kotiinkuljetuksissa.
- Ehkäisevän päihdetyön resurssien turvaaminen ennen markkinoinnin vapauttamista.
- Lapsi- ja perhevaikutusten vahvempi huomioiminen osana lain valmistelua ja toimeenpanoa.

Yhteenveto

Tehyn näkemyksen mukaan esitystä ei tule hyväksyä ilman täsmennyksiä, jotka turvaavat sosiaali- ja terveysalan henkilöstön työolosuhteet, työturvallisuuden ja palvelujärjestelmän kantokyvyn. Alkoholin saatavuuden lisääminen kasvattaa päihdehaittoja ja kuormittaa koko palvelujärjestelmää, mikä voi johtaa merkittäviin ja pitkäkestoisiin hyvinvointivajeisiin. Lain vaikutusten arviointi ja tarvittavat korjaukset on tehtävä ennen esityksen hyväksymistä

Helsingissä 5.2.2026

Millariikka Rytönen
puheenjohtaja
Tehy ry

Lisätiedot: Ammatillisen edunvalvonnan päällikkö Petra Marjamaa petra.marjamaa@tehy.fi
